

5. DEŽELA SE VZPOSTAVI KOT DOMOVINA

- z vzpostavitvijo zemlj. gosp. so se začele vzpostavljati tudi sodne in upravne strukturne oblasti
- v vladarjevem imenu so jih na zemlj. gosp. izvajali zemljiški gospodje
 - imeli so lastno oboroženo silo s katero so skrbeli za javni red in mir
 - kot nosilci oblasti so lahko kovali denar in hkrati na svojih gospodstvih ustanavljali mesta
 - kot predstavniki vladarjeve oblasti so si na svojih posestih pridobivali čedalje večjo moč
 - uveljavi se dednost položajev
- v poznem sr.v. je vladarjeva oblast v cesarstvu postala šibka → izvajanje državnih funkcij se prenese na predstavnike mogočnih dinastičnih rodbin
- ozemlja pod njihovo oblastjo so postajale svojevrstne države znotraj vedno bolj ohlapnega cesarstva
- izoblikujejo se **dežele**, v katerih si rodbine izborijo vladarski, deželnoknežji položaj → **deželni knezi**

Deželni knezi

- s svojo močjo dosežejo, da jih je kot vladarje (deželne kneze) začelo priznavati tamkajšnje od njih šibkejše deželno plemstvo (deželani)
- deželni knez je kot njihov vladar imel nad njimi vojaško in sodno oblast
- deželnemu plemstvu je priznaval določene pravice, ki so bile zapisane v deželnem pravu (njihova najpomembnejša pravica: sodelovanje pri izvajanju vladanja v deželi → skupaj z visoko duhovščino in zastopniki mest so bili združeni v deželni zbor pod vodstvom deželnega kneza)
- DEŽELNI ZBORI: odločali o najpomembnejših zadevah dežele

Dežele

- Niso bile etnične tvorbe, kajti razvile so se iz ozemelj pod oblastjo dinastičnih rodbin iz vrst najvišjega plemstva
- Prav tako niso bile ustaljene (če si dinastična rodbina ni mogla zagotoviti oblasti nad plemstvom v lastni deželi, so lahko iz njihovih delov nastajale nove dežele, ali pa so se ti pridružili sosednjim deželam)
- Dežele na jugovzhodu cesarstva so se ustalile ob koncu sr.v., vendar se niso ustalile sočasno
 - Štajerska: začetki dežele so povezani s karantansko krajino, ki se je l. 1035 ločila od vojvodine Koroške; oblast v njej je sredi 11.st. prevzela rodbina Traungau (Otokarji) s rediščem na gradu Steyr
 - Koroška: postala vojvodina že l. 976, l. 1002 se je dokončno ločila od Bavarske (ustalila se je kasneje kot Štajerska, šele v 16.st.)
 - Kranjska: v vojvodino povzdignjena l. 1364
 - Goriška: v deželo se je razvila iz posesti goriških grofov
- Ustalitev dežel je povezana z vzponom Habsburžanov, ki so v 16.st. postali deželni knezi v vseh deželah
- Prebivalstvo na območju današnje Slovenije je živelo v 4 deželah:
 1. Štajerska (Gradec)
 2. Koroška (Celovec)
 3. Kranjska (Ljubljana)
 4. Goriška (Gorica)
- Prekmurje je bilo del Ogrske, Istra pa del Beneške republike
- Z ustalitvijo dežel kot bistveno obliko teritorialne organizacije oblasti se izoblikuje tudi deželna domovinska zavest

- Ta domovinska zavest je bila v sr.v. veliko močnejša od narodne zavesti (narodna z. se začne krepiti šele v 18. in 19.st.)